György Péter

A Zsidó Múzeum - válasz nélkül

VISSZHANG - L. évfolyam 42. szám, 2006. október 20.

Lassan egy hónapja, hogy a Zsidó Múzeumról írott kritikám megjelent az ÉS-ben. (2006/37.). A múzeum igazgatója, B. Turán Róbert (Ben Turán) úgy ítélte meg, hogy kritikám kritikára érdemes: de sajnos kolumnás írásában az általam felvetett kérdések közül csupán egyetlen-egyet kívánt megválaszolni. Írásomban "narratív giccsnek" neveztem Varga Imre Emlékfáját, s ezt B. Turán nehezményezi. A Zsidó Múzeum igazgatója szerint ez az Emlékfa alkalmat ad arra, hogy a Holocaust során elpusztított, sírkő nélkül maradt zsidók utólag megjelöltessenek. A nevek megőrzésének programjával teljes mértékben egyetértek, ám az Emlékfa azoknak nyújt erre lehetőséget, akiknek utódai fizetnek egykori rokonuk emlékének e helyt való őrzéséért. A halál előtti egyenlőtlenség ismert szociális probléma, amelynek csökkentése a világi élettel foglalkozó kormányok dolga (lenne). A Holocaust esetében az anyagi egyenlőtlenségeket összekötni az emlékezet megőrzésével olyan erkölcsi probléma, amelyre jelenleg sem a múzeum, sem a hitközség nem kíván válaszolni. Ha Varga Imre műve giccses, akkor az azt kihasználó eljárás legalábbis ízléstelen, s akkor enyhén fejeztem ki magam.

Van B. Turán Róbertnek egy, a múzeum hivatásával kapcsolatos megállapítása, amellyel kapcsolatban érdemesnek tartom megfogalmazni fenntartásaim. "Mi a zsidó emlékezést fenn akarjuk tartani, tudván azt is, hogy a Shoá teremtette "hiány" mértékének megértéséhez elengedhetetlen a judaizmusban való "előképzés". E nélkül nem érthető."

Nos a helyzet úgy áll, hogy a Holocaust áldozatai közül millióknak sikerült úgy meghalniuk, hogy alkalmasint mit sem tudtak a judaizmusról. Bizony, sokféleképp lehet zsidónak lenni, s ezek közül a lehetőségek közül a judaizmusban való elmélyedés csupán az egyik út. Magam például képesnek tartom magam a Holocaustban módszeres tervszerűséggel, példátlan gonoszsággal elpusztított milliók hiányának megértésére, s a judaizmustól ahogy eddig, úgy a továbbiakban is távol tartom magamat. De ami ennél fontosabb: kritikám azért írtam, mert úgy ítéltem meg, hogy a budapesti Zsidó Múzeum mai állapota alapján levonhatom azt a következtetést, hogy a múzeum vezetői nincsenek tisztában azzal a felelősséggel, amit a Holocaustban elpusztítottak emlékének megőrzése, a hiány felkeltésének, érzékeltetésének programja jelent. Ezért is kifogásoltam mindazt, amit B. Turán Róbert említés nélkül hagyott: a vásári forgatagot, az édes-bús klezmerzenét, a virágzó zsidó emléktárgy-kereskedelem megannyi jelét.

A Zsidó Múzeum ugyanis tömegsírokat őrző temető. S attól tartok, hogy a múzeumba lépő látogatók: számtalan módon zsidók, számtalan módon nem zsidók, nos, ők sohasem fogják megérteni, hogy miért kell kozmetikus asszonyok termékbemutatóit megrendezni azon a helyen, ahol a dolgunk más lenne.

Ahol valóban érzékelhetővé kellene tenni a mértéktelen hiányt, azt a jóvátehetetlen pusztítást, amit a német és magyar nemzetiszocialisták okoztak. Horogkeresztes vörös zászlók és nyilaskeresztes árpádsávos zászlók alatt.

György Péter